

NOTAT

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Fødevarestyrelsen

Dyresundhed
J.nr. 2023-14-169-03240
Ref. MERGA
Den 21. april 2023

Skriftlig orientering vedr. status på indsatser ift. beredskabsplaner og forebyggelse mv.

Problemstilling

Fødevarestyrelsen er blevet anmodet om en status på indsatser ift. beredskabsplaner og forebyggelse mv., jf. pkt. 5 i aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Frie Grønne om opgravning og bortskaffelse af mink ved Karup og Holstebro.

Dette notat giver en status på:

- 1) Evaluering af Fødevarestyrelsens beredskabsmæssige COVID-19 indsats.
- 2) Status på bortskaffelsesanalysen og implementering af anbefalinger herfra.
- 3) Status på Fødevarestyrelsens arbejde med zoonotiske virus og andre zoonotiske smitstoffer, herunder smitstoffer med pandemisk potentiale.
- 4) Status for opdatering af Fødevarestyrelsens veterinære beredskabsplaner.

Baggrund

1) Evaluering af Fødevarestyrelsens beredskabsmæssige COVID-19 indsats

Fødevarestyrelsen afsluttede i februar 2022 en intern evaluering af håndteringen af COVID-19 i mink. Evalueringen indeholdt anbefalinger til, hvordan styrelsen kan udvikle sig til en stadig mere robust beredskabsorganisation. Evalueringen anbefalede blandt andet sammenskrivning og forenkling af styrelsens beredskabsplaner og styrket kriseorganisering. I 2022 har styrelsen bl.a. udviklet nye fælles modeller for kriseorganisering og forenklet struktur for styrelsens beredskabsplaner.

Opdateringen af faglige beredskabsplaner og øvrige beredskabsdokumenter skal fremadrettet ske inden for denne fælles ramme mhp. effektiv tværgående håndtering af kriser.

Videreudvikling af styrelsens samlede beredskab før, under og efter kriser vil ske løbende over de kommende år. Styrelsen anvender Beredskabsstyrelsens vejledninger på området, herunder Vejledningen om helhedsorienteret beredskabsplanlægning (maj 2022).

2) Status på bortskaffelsesanalysen og implementering af anbefalinger herfra

Fødevarestyrelsen har i samarbejde med Miljøstyrelsen udarbejdet en analyse af muligheder og kapacitet for bortskaffelse af dyr, der aflives som led i bekæmpelse af dyresygdomme.

På baggrund af rammerne i lovgivningen, resultaterne af kapacitetsanalysen og erfaringer fra tidligere udbrud er der lavet en vurdering af, hvilke tiltag man vil kunne iværksætte for at imødekomme situationer, hvor det kan blive nødvendigt at aflive og bortskaffe mange dyr.

Analysen fremsætter anbefalinger vedrørende forøgelse af transportkapacitet og forøgelse af bortskaffelseskapacitet, f.eks. ved at undersøge mulighederne for inddragelse af affaldsforbrændingsanlæg. Derudover er der i analysen anbefalinger om at afsøge mulighederne for at indgå aftaler med private udbydere om anvendelse af faciliteter til midlertidig opbevaring af døde dyr og at forhåndsudpege områder til brug for evt. nedgravning.

Fødevarestyrelsen arbejder videre med anbefalingerne vedr. transportkapacitet samt midlertidig opbevaring. Fødevarestyrelsen forventer, at en markedsafdækning kan være gennemført i første halvår af 2023. Fødevarestyrelsen arbejder desuden videre med at afdække forudsætningerne for inddragelse af affaldsforbrændingsanlæggene samt udpeging af områder til brug for nedgravning som nødløsning.

Implementeringen af rapportens anbefalinger vil have økonomiske konsekvenser og øge de faste omkostninger til beredskabet i form af f.eks. nye eller udvidede rammeaftaler. Hvorvidt tiltagene endeligt implementeres, afhænger af en afvejning af effekt, risici og omkostninger.

3) Status på Fødevarestyrelsens arbejde med zoonotiske virus og andre zoonotiske smitstoffer, herunder smitstoffer med pandemisk potentiale

Efter COVID-pandemien har Fødevarestyrelsen sat yderligere fokus på sygdomme, der smitter fra dyr til mennesker, de såkaldte zoonoser. Der er tre typer af zoonoser: 1) dem vi kender og allerede håndterer, 2) dem vi kender, men ikke har i Danmark og 3) nye sygdomme og gamle sygdomme med potentiale til at blive mere alvorlige eller epidemiske, end de er i dag. Type 2 og 3 er dem, vi kalder trusler og samarbejder med relevante myndigheder og eksperter om.

Der er et struktureret tværgående myndighedssamarbejde via ”myndigheds koordinationsgruppen for zoonoser” (KOZO), der ledes af Fødevarestyrelsen. Gruppen består af repræsentanter fra Sundhedsstyrelsen, Styrelsen for Patientsikkerhed og Fødevarestyrelsen og støttes fagligt af Dansk Veterinær Konsortium (DK-VET), som er et samarbejde mellem Statens Serum Institut og Københavns Universitet. Gruppen mødes hver måned og drøfter nye zoonotiske trusler og aktuelle sygdomsudbrud, som håndteres hos myndighederne. Dette giver mulighed for at koordinere indsatser på tværs af myndighederne samt dele viden om hinandens arbejde og åbne nogle hurtige og effektive kommunikationskanaler, der kan lette sygdomsinddæmning. Der arbejdes i dette forum også på at klarlægge de enkelte myndigheders ressortansvar i håndteringen og inddæmningen af sygdomsudbrud.

En nylig aftale med Miljøministeriet sikrer, at Miljøstyrelsens indsamling af vilde dyr fundet døde i naturen også bruges til overvågning for zoonotiske sygdomme, inklusiv COVID-19. Overvågning for nye zoonotiske sygdomme i vilde fugle sikres igennem offentlighedens engagement, og mange vildtorganisationer bidrager med yderligere vilde dyr til overvågningsprogrammerne.

Samarbejdet med landbrugsorganisationer, private dyrlæger og slagterier muliggør prøveudtagning, sygdomsovervågning og risikoreducerende tiltag for nye sygdomme i produktionsdyr. Der samarbejdes også om overvågning og håndteringsmuligheder i EU igennem forskellige ekspertgrupper og forsknings- og implementeringsinitiativer.

Fødevarestyrelsens rammeaftale med DK-VET giver et naturligt tværfagligt fokus på dyre- og humansundheden. Under blandt andet denne rammeaftale udføres overvågning for kendte og ukendte sygdomme med epidemisk potentiale i produktionsdyr, insekter og i vilde dyr og fugle.

Fødevarestyrelsen har også p.t. et projekt hos DK-VET, der skaber en vidensbank om de zoonotiske sygdomme, der har potentiale til at udvikle sig til en epidemi i Danmark. Vidensbanken er tilgængelig på DK-VETs hjemmeside [HER](#). Der arbejdes på, om disse trusler kan rangeres i henhold til de negative konsekvenser, en epidemi kan forvolde, f.eks. inden for klima, erhvervsøkonomien og folkesundheden.

4) Status for opdatering af Fødevarestyrelsens veterinære beredskabsplaner

De danske veterinære beredskabsplaner mod smitsomme husdyrsygdomme består af en generel beredskabsplan med et anneks og et antal sygdomsspecifikke beredskabsplaner også kaldet sygdomsmanualer.

Fødevarestyrelsen har i efteråret 2022 afholdt tre interne 3-dages workshops. På disse workshops er sygdomsmanualerne for fugleinfluenza (AI) og afrikansk svinepest (ASF) opdateret, og en første version af en rabies sygdomsmanual er udarbejdet.

Indholdet i AI og ASF sygdomsmanualerne er gennemgået og opdateret, således at:

- de er opdateret ift. ny eller ændret lovgivning.
- de afspejler praktiske erfaringer fra udbrud og fra øvelser.
- overflødig information er fjernet, så de er gjort mere handlingsorienterede.
- aftaler med eksterne partnere er kontrolleret, så nyligt indgåede eller opdaterede aftaler er ajourført.
- Udeståender, hvor der er behov for afklaringer af veterinærfaglig eller juridisk karakter, er identificeret, og en plan for håndtering er udarbejdet.

Den første version af sygdomsmanualen for rabies er udarbejdet og indeholder bl.a.:

- detaljerede informationer om procedurer ved udbrud.
- procedurer for udtagning af prøver til laboratorieundersøgelser.
- sygdomsspecifikke rengørings- og desinfektionsprocedurer.
- oprettelse af restriktionszoner.
- Udeståender, hvor der er behov for afklaringer af veterinærfaglig eller juridisk karakter, er identificeret, og en plan for håndtering er udarbejdet.

Sygdomsmanualerne er redigeret, så de passer ind i Fødevarestyrelsens nye beredskabsplanshierarki, hvori begreber og skabeloner og fælles krisemodeller ensrettes og løbende bliver opdateret og ajourført, så regler, krav og erfaringer løbende implementeres.

Fremadrettet er processen for opdateringer, at der udarbejdes en samlet plan for opdatering af sygdomsmanualerne i perioden 2023-2025, så relevante listeopførte sygdomme er ajourført i henhold til EU's dyresundhedslov (AHL; forordning 429/2016) ved udgangen af 2025.